

LOOMEINIMESTE KODU. Tallinnas Nõmme suusahüppetorni lähedal asuvast perekond Lille majast õhkub ehitamise algusest peale loomingulist elurõõmu.

Talentide tagala

TIINA KOLK
ajakirjanik

Hilisemas elus klaasikunstnikuna maailmakuulsust kogunud Ivo ja nüüdne tehnikakooli ehitusjuhtimise professor Irene kohtusid maalikunstnik Valdur Ohaka suvekodus Võrumaal Kütiorus. Peagi sai neist perekond Lill, kellele Võrumaa on algusest peale ja on ka praegu oluline paik. Piusa kaldal asuvast talumajast sai Irene, Kutiks hüütud Ivo ja nende kahe tütre esimene päris oma kodu, sest Tallinnas elati kord naise vanemate juures Mustamäel ja siis jälle mehe lapsepõlvkodus Nõmmel.

«Lootsime ikka korterit saada ja kuna oli olümpia-aasta 1980, anti lootust rohkem. Pärast avalduse esitamist aga selgus, et meie järjekorranumber on 76,» meenutab Irene. «Siis hakkasime asja ajama, et saaksime Ivo vanemate garaaži peale toa ehitada. Esimene variant kukkus läbi ja selle järel projekteerisin meie praeguse, 200 ruutmeetri suuruse elamise, mis tegelikult on garaaži juurdeehitus. Maja projekteerides ehk millimeetripaberile plaane joonistades – tol ajal asjad niiviisi käisid – rääkis lastele, et vaata, see on sinu aken ja sina vaatad siit välja! Tütred Juuli ja Liisi olid üpris nõutud, aga mina indu täis.

Kui ma praegu projekteeriksin, teeksin ehk pigem funkumaja, aga siis olin paneelilamust tulnuna tüdinenud suurtest aknapindadest, nii et kavandasin aknad väikeste ruutude ja kaldjaotuste-

ga. Aknapesul tuleb see otsus end iga kord kiuslikult meelde! Samuti tahtsin kõrgemaid lagesid, nii et elutappa võime nüüd tuua kolmemeetrilise jõulukuuse.»

Maja projekteerimine ja ehitamine võttis omajagu aega, samas oli see kõik algul ehitusinseneriks tudeerinud noorikule ja hiljem noorele õppejõule paras erialane praktika, kus ta sai teooriat päris elus katsetada.

Põlvkondade loomelabor

«Ehitasime tasapisi ja elasime pooleliolivas majas. Kui ma praegu mõtlen, kuidas väikesed lapsed jooksid, puukingad jalas, mööda lahtisi reideid korruste vahel, siis oli meie vastutustunne ikka null, aga toona me ei näinud selles mingit ohtu,» mainib maja autor.

Tegelikult on juurdeehitis suur maja, kus iga pereliikmel oli oma tuba, pluss Irene kabinet ja Kuti «värk»: ateljee, töökoda, abiruumid.

Pärast seda, kui Ivo Lill kaks aastat tagasi meie hulgast lahkus, hakkas majas juhtuma... küll kanalisatsiooniga, küll gaasikatlaga ja siis veel millegagi. Irene sõnul polnud Kutt ka mingi remonditööde tegija, aga ta korraldas asjad ära. Vähemalt sai temaga öiendada ja kohe hakkas kergem, muigab naine.

Lillede koos elatud 42 aastat olid täis tohutut tööd ja võrratut loomingut, unustamatult toredaid olenguid, reise, retki ja muud. Kui Kutt toimetas ateljees või töökojas, siis Irene istus pärast

tehnikakoolis peetud loenguid tavaliselt kabinetis kirjutuslaua taha ja hakkas artiklit kirjutama, aruandeid tege- ma, tudengite töid üle vaatama...

«Praegu teen niikuinii kõike, loen ka loenguid kodus, kuid ekraaninäod on nii ära tüüdanud, et igatsen juba päris inimesi,» tõdeb professor.

Selles majas on alati olnud väga loominguline õhustik ja seda näitab ka tütarde erialavalik. Juuli on rahvusopera Estonia laulja ja Liisi moekunstnik. Tänu Liisi vanemale pojale Mooritsale, kes elab praegu Nõmmel ja õpib samas koolis, kus omal ajal Kutt ja Liisi, ning käib muusikakoolis, kõlab majas iga päev elav klaverimuusika. Väga hästi mängib klaverit ka Juuli Tartus arstiks õppiv poeg Julius. Oma loomingulisi tulevikuplaane pole veel avaldanud Juuli põhikoolis õppiv tütar Juudit, Liisi väikestel poegadel Ludvigil ja Leopoldil on veel üldse vara neid teha.

Juuli lauljast abikaasa Andres Köster muutis kurssi ja töötab nüüd PERHis logopeedi ja hääleterapeudina. Liisi abi-

kaasa Erko Lill, kes varem aitas Kutti töökojas, läks aga kunstiakadeemiasse klaasi tudeerima, et oma praktilistele oskustele lihvi anda ja pere traditsiooni jätkata.

Kunsti kõikjal

Lisaks imelisele klaasikunstile leidub maja igas ruumis ja trepimademel maale ja graafikat, millega käib kaasas oma

Voolava ruumina planeeritud esimesel korrusel harjutab «muusikatoonis» klaverimängu Liisi poeg Moorits.

lugu või legend. Ühel seinal on valik Valdur Ohaka maale ja graafikat, mis on hoopis teistmoodi kui kunstniku tuntud maastikupildid. Väga eriline on abikaasa tehtud Eetla Ohaka portree, mille Lille leidsid antikvariaadist. «Ohakad olid meie vaimsed vanemad,» nendib Irene.

Mõistagi on selles Nõmme majas rohkesti Ivo Lille loodud klaastäieid,

Lillede kodu Torni tänaval on salapärase ning võluv. Irene Lill lapselapse Mooritsaga.

Turbapätsid on eeskujulikult paigaldatud ja rododendronid istutatud.

Keldrikorrusel asuvas töökojas tegutseb nüüd Liisi abikaasa Erko, kes varem aitas Kutti.

millest suur osa on praegu eksponeeritud tarbekunstimuseumi näitusel «Klassikud». Neid võluvaid skulpturaalseid objekte uudistades tahaks kangesti teada, kuidas need on tehtud.

«Kutt ei joonistanud kavandeid – ta katsetas pigem materjalis, tegi väike-möödulise proovitöö või analoogi valmis. Või kui ikkagi oli kavandit vaja, siis mina panin selle tema juhtnõoreid järgi paberile või arvutisse. Tema justustas rohkem, kui joonistas. Ma teadsin ju ka tehnoloogiat, sest aastatega elasime koos kõik õnnestumised ja ebaõnnestumised läbi ja üle,» kommenteerib Irene.

Rodoaed kapsamaa asemel

Algusaastatel edendasid Lilled maakodus Võrumaal innukalt põllumajandust ja kasvasid ise talvevarudeks kartulit ja köögivilja, toonased olud lihtsalt sundisid sellist eluviisi harrastama.

Praegu tegeleb Piusa perel peenramaaga vanema tütre Juuli pere. Irene askeldab Nõmmel. Tal on aias mõned lillepuhmad ja tänavu kevadel rajati ühiselt rodoala. Kogu tegevus turba-pätside paigaldusest taimede istutuse- ni käis professori koostatud kava järgi.

«Mõtlesin, et teen ikka suuremalt, ja panin plaanile mõõdu, kui laiaks iga istik kirjade järgi läheb. Ja siis selgus, et neid ei mahugi rohkem! Praegu mõjuvad turbaastmed ehk veidi tühjana, aga alati on kaks võimalust: kas mõne aasta pärast on nad lopsakad ja õitsevad hoogsalt või on minu seltskonnast loobunud. Sedagi on mõne taimega juhtunud, aga siis saab ju uut projekti alustada,» ütleb Irene.

Kuna Lilled on väga seltskondlikud ja samas kirglikud kokkajad, saavad avatud köögis tegutsejad osa nii söögi- kui ka elutoas toimuvast.

Ivo Lille ateljees on lisaks täie- sele valik häid kunstiraamatuid ja -al- bumeid.

Kunsti leidub kõikjal, eriti muljet avaldavad on aga «trepigalerii» täiesed. FOTOD: EERO VABAMÄGI